

Reglab lärprojekt hållbara livsmiljöer – återrapporering till regional utveckling

Deltagare: Sara Birgersson, Helena Hansson, Karin Jerneld, Malin Gumaelius samt Margareta Wandel (processledare för lärprojektet)

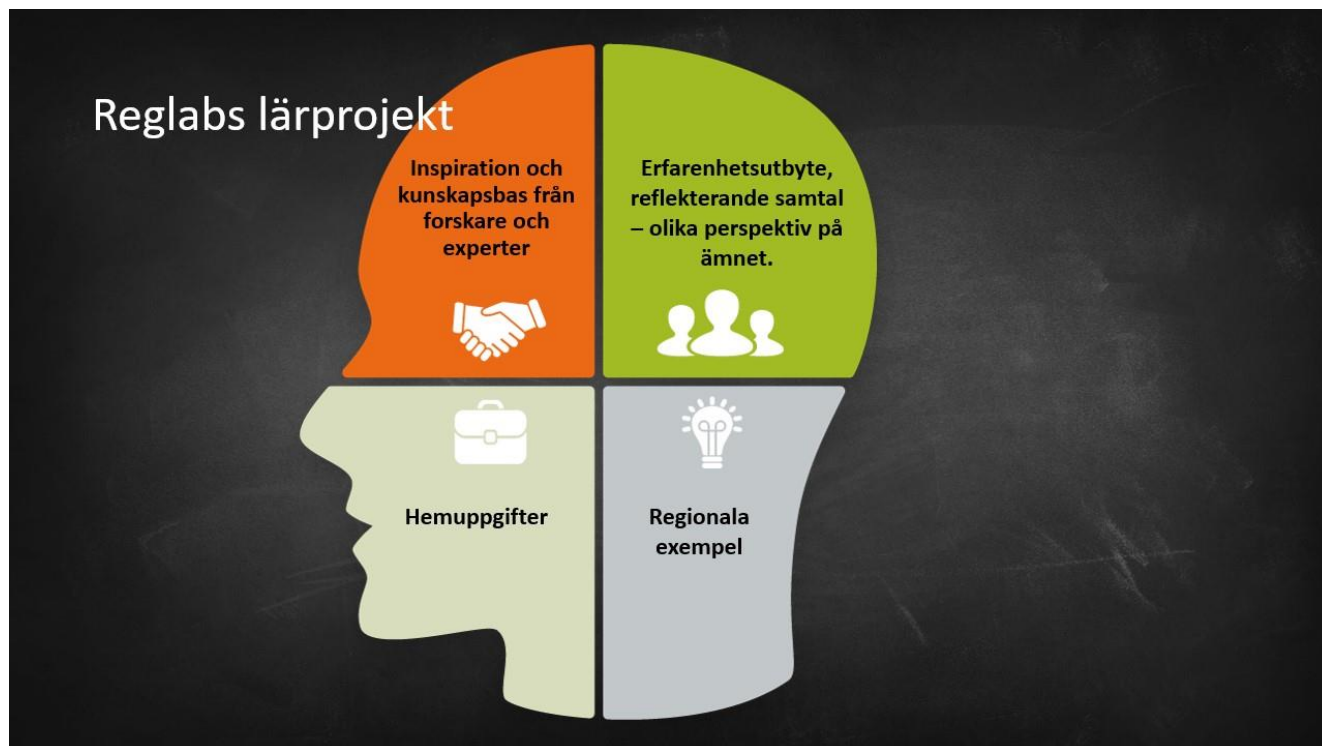
Vad vi ska prata om!

- Vad är Reglab och vad innebär lärprojektet i praktiken?
- Intryck och erfarenheter av att ha deltagit i lärprojektet
- Exempel på pågående arbete: Platstypologi Östergötland
- Spaning på AI

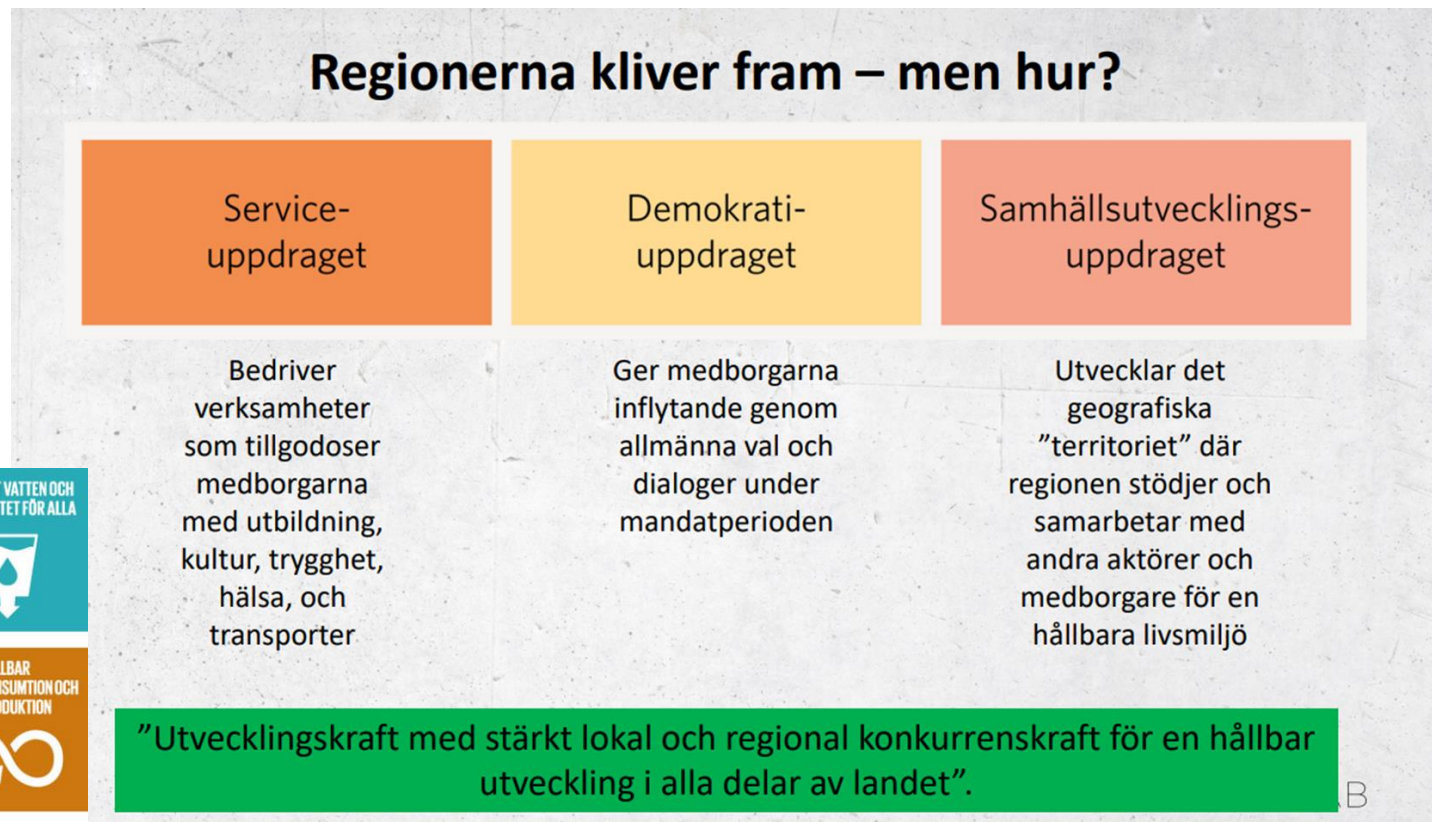

Vad är Reglab och vad innebär lärprojekt i praktiken?

Hållbara livsmiljöer – regionerna kliver fram!

- 6 workshops med olika teman
- 16 regioner, Tillväxtverket, Vinnova
- Olika professioner

”Vi har en massa ingredienser men saknar ett färdigt recept!”

- Hållbara livsmiljöer
- Attraktiva livsmiljöer
- Gestaltade livsmiljöer
- Socialt goda livsmiljöer
- Hälsöfrämjande livsmiljöer
- Gröna livsmiljöer
- Osv...
- Vardagsmiljöer och icke valbara miljöer

Vad krävs för att främja och stödja utvecklingen av hållbara livsmiljöer som kan bidra till att uppnå målet om goda livsvillkor i Östergötland?

→ **Samverkan och samarbete**

Tvärsektoriell samverkan och samarbete mellan olika yrkesgrupper, aktörer, myndigheter och vetenskap/akademi. Ingen kan göra allt!

→ **Hantera målkonflikter och inkludera olika perspektiv**

Det behövs utrymme för reflektion och dialog kring målkonflikter.

→ **Kunskap och erfarenhetsutbyte**

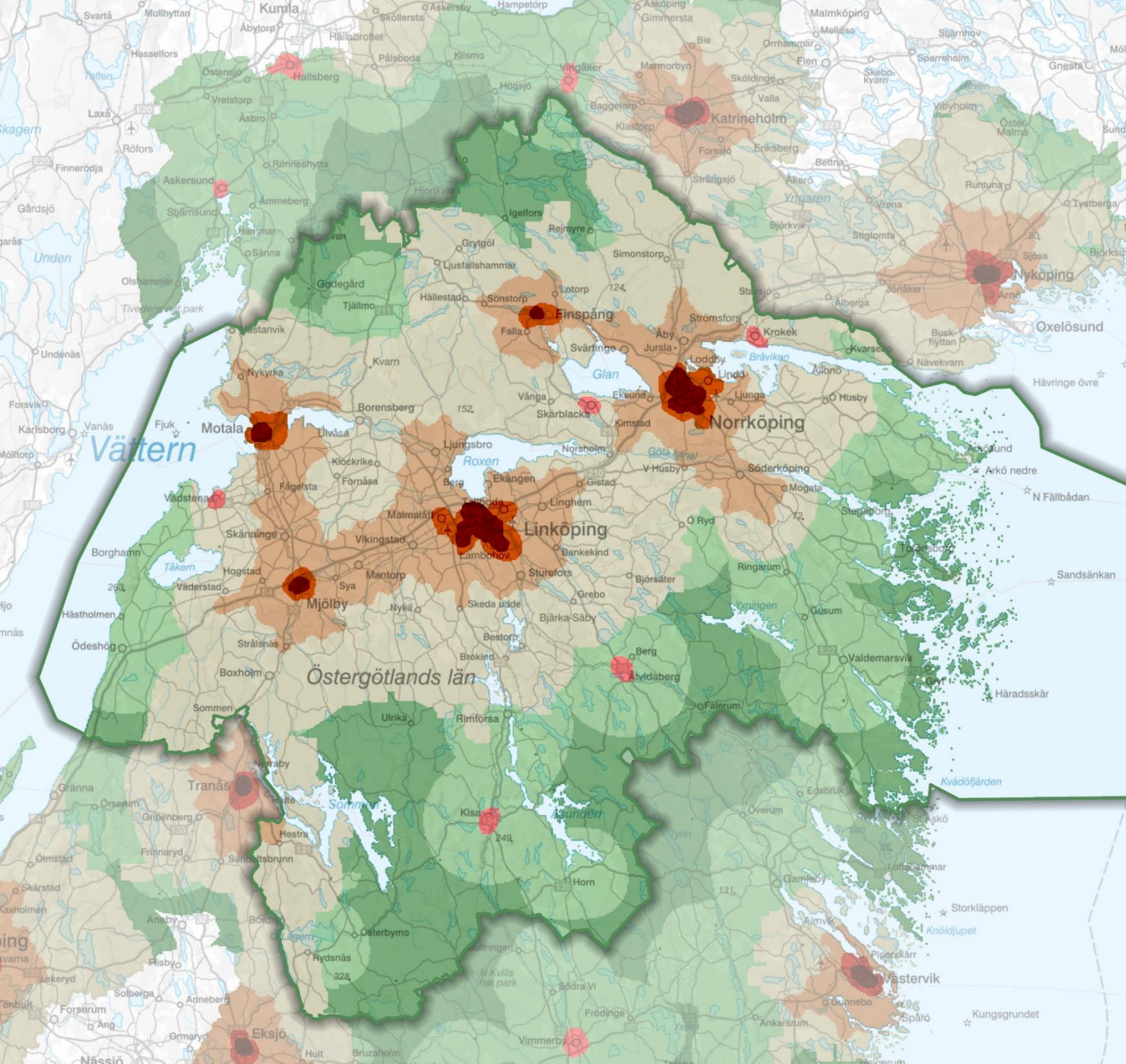
Ett samhälle i förändring och med utmaningar påverkar alla på något vis.

→ **Utgå från behov**

Olika platser har olika utmaningar, utgå från behov hos respektive plats.

→ **Helhetssyn**

Allt hänger ihop! Vi behöver se och förstå helheten.

PLATSTYPOLOGI ÖSTERGÖTLAND

Klassificering av stads- och
landsbygdsområden i
Östergötland

Region Östergötland
Samhällsplaneringsenheten
Regionplanering@regionostergotland.se
2023-10-06

En relativ struktur av sju regionala klasser

Områdestyper utesluter varandra och varje typ har sitt eget kriterier. Dock fortskrider klassificeringen enligt en viss staplingsordning.

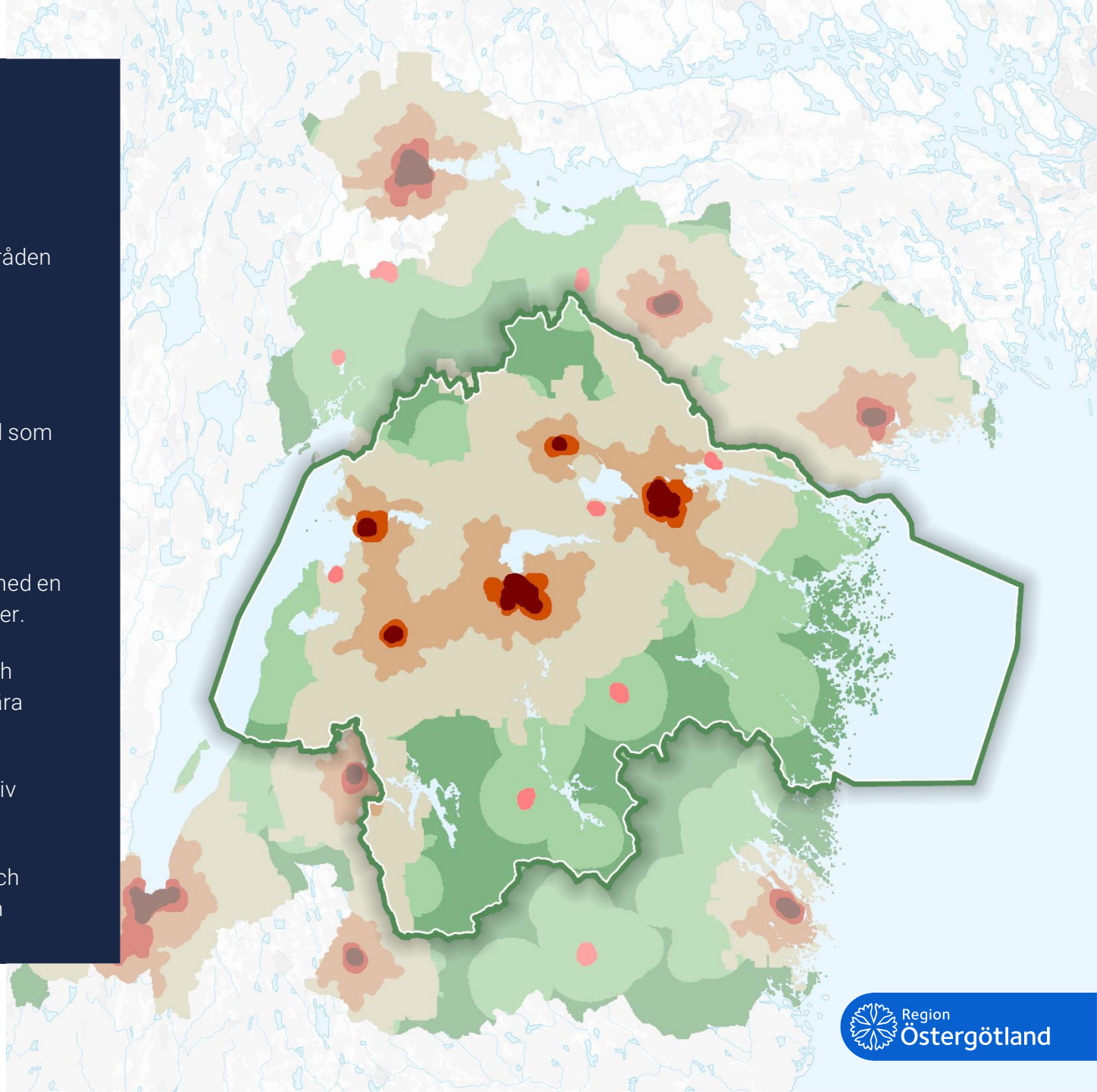
Sju områdesklasser

Stad

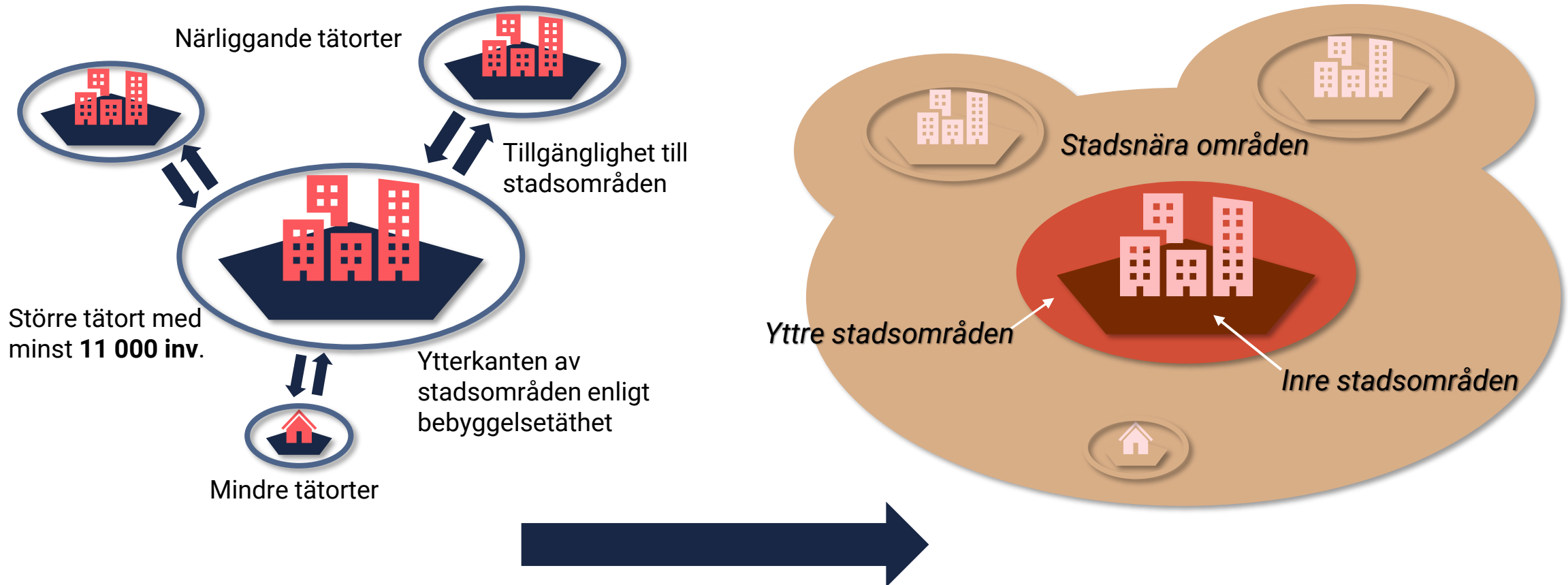
- *Inre stadsområden* - Ett kompakt och tätbebyggt område med kontinuerlig exploatering i staden, tillsammans med Yttre stadsområden inrymmer minst 11 000 invånare.
- *Yttre stadsområden* - Ett tätbebyggt område som sträcker sig från innerstadens gräns till ytterkanten av stadsområdet.
- *Stadsnära områden* - En övergångszon mellan stad och landsbygd som är direkt kopplad till stadsområdet.

Landsbygd

- *Täta områden på landsbygder* - Ett tätt område på landsbygder med en relativt hög koncentration av befolkning, arbetsställen och byggnader.
- *Mellanbygder* - Mellanbygder är en övergångszon mellan stads- och landsbygdsområde som är beläget på ett funktionellt och fysiskt nära avstånd till Inre och Yttre stadsområden
- *Landsbygder* - Landsbygder har en relativt tät befolkning, en intensiv markanvändning och en mångsidig ekonomi i landsbygdsområden.
- *Glesa landsbygder* - Ett område med mindre bebyggelsegrupper och småorter som ligger på avstånd till varandra. Areella industrier som jordbruk, jakt och skogsbruk är viktiga näringar.

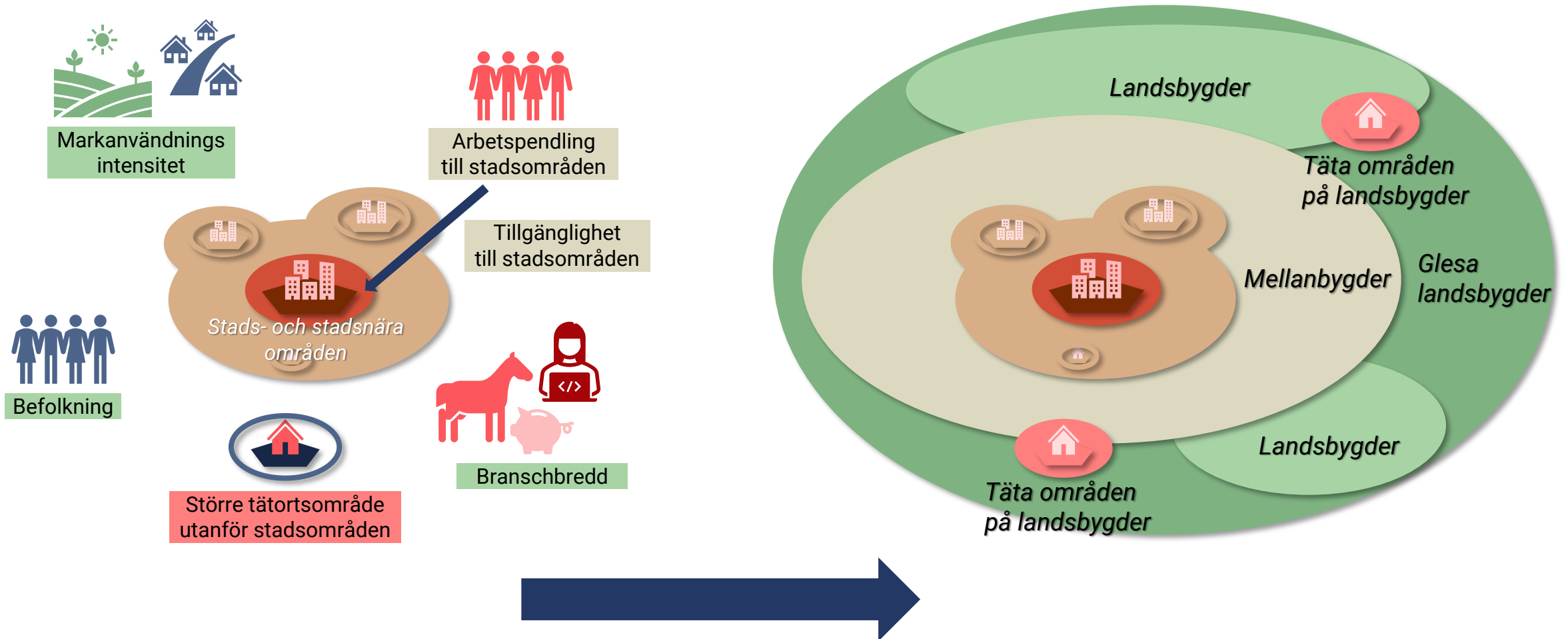

Modellens uppbyggnad för stadsområden

Yteffektivitet, befolkning för omgivande tätortsområden, avstånd och restider

Modellens uppbyggnad för landsbygdsområden

Befolkning, potentiella pendlare, markanvändning, branschbredd för relativt större omgivande områden

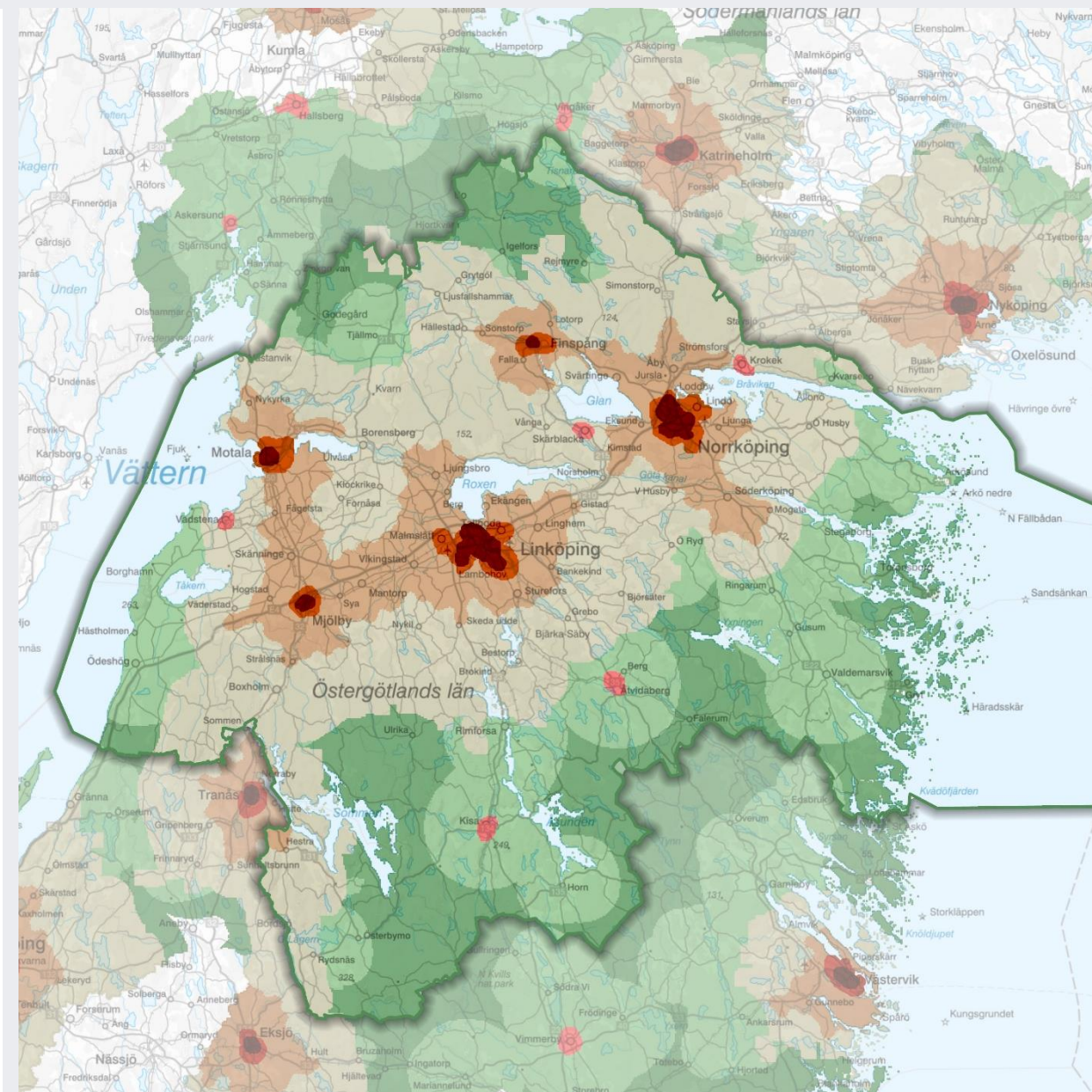
Data

- Statistikrutor 250 m rutor (SCB)
- Bebyggelsesdata (2022 , Lantmäteriet)
- Befolkning, 250 m rutor inom tätort och 1000 m rutor utanför tätort (2021, SCB)
- Dag och nattbefolkning, 250 m rutor inom tätort och 1000 m rutor utanför tätort, SNI (2020, SCB)
- Pendlingsdata, 250 m rutor (2020, SCB)
- NVDB vägdata (2023, Trafikverket)
- Markanvändningsdata (2018, Corine Land Cover)

Exempel på användning

- Bryta / synliggöra statistik på annan nivå än per kommun
- Förstå skillnader p g a geografi, olika platser har olika förutsättningar
- Ger begrepp förbi stad/land till olika geografier, olika landsbygder och olika tätbefolkade platser
- Prioritera eller avgränsa satsningar till vissa geografier

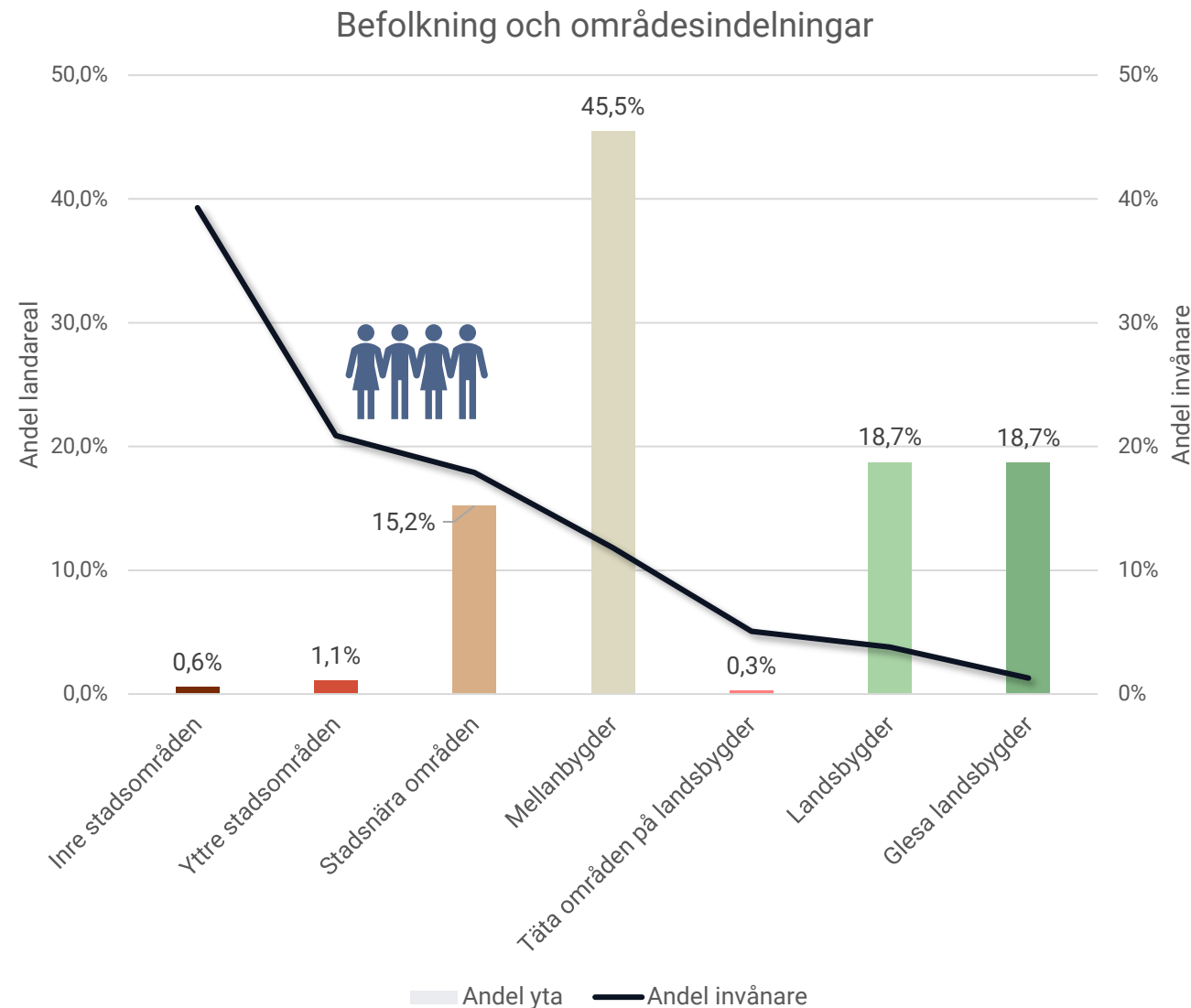
Befolkning

De flesta östgötarna bor i stadsområden. Nästan 40 % av länets befolkning bor i inre stadsområden, vilka täcker knappt 1 % av länets landareal. Tillsammans med invånarna i yttre stadsområden och stadsnära områden utgör de ca 80 % av befolkningen i Östergötland.

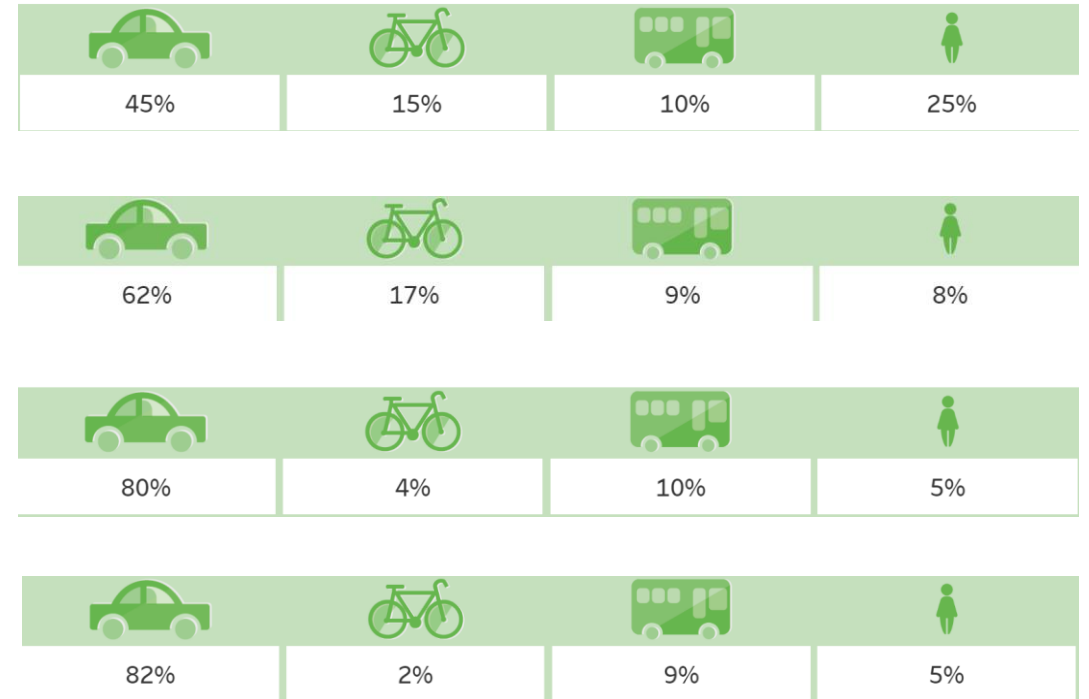
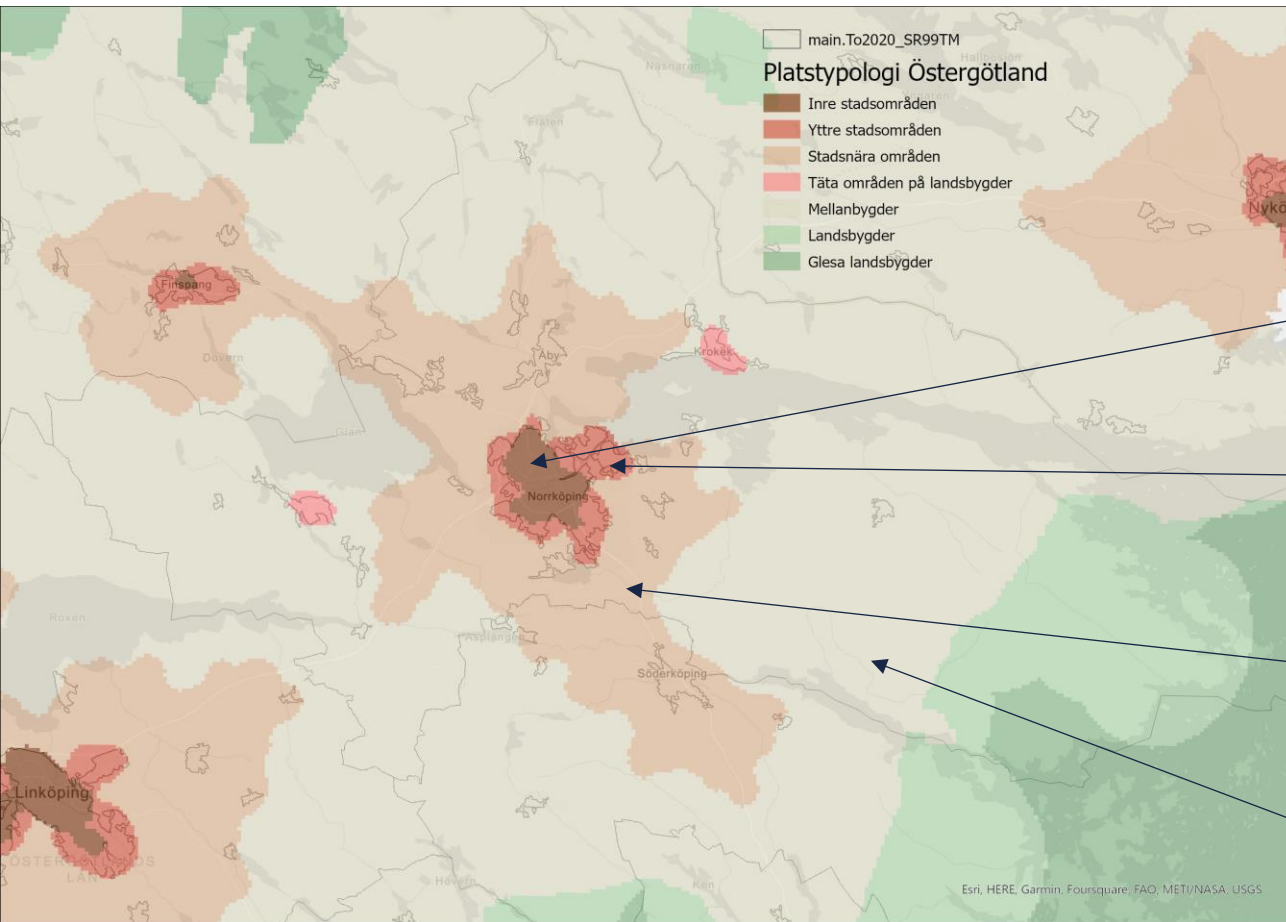
Andelen invånare i täta områden på landsbygder och mellanbygder är knappt 20 %, och 5 % av östgötarna bor i landsbygder och glesa landsbygder.

Områdestyp	Antal invånare (%)	Area i km ²
Inre stadsområden	184 398 (39)	60
Yttre stadsområden	98 011 (21)	114
Stadsnära områden	83 948 (18)	1 621
Täta områden på landsbygder	23 729 (5)	30
Mellanbygder	55 430 (12)	4 848
Landsbygder	17 743 (4)	1 996
Glesa landsbygder	6 046 (1)	1 995

Dataälla: SCB, Egna bearbetningar

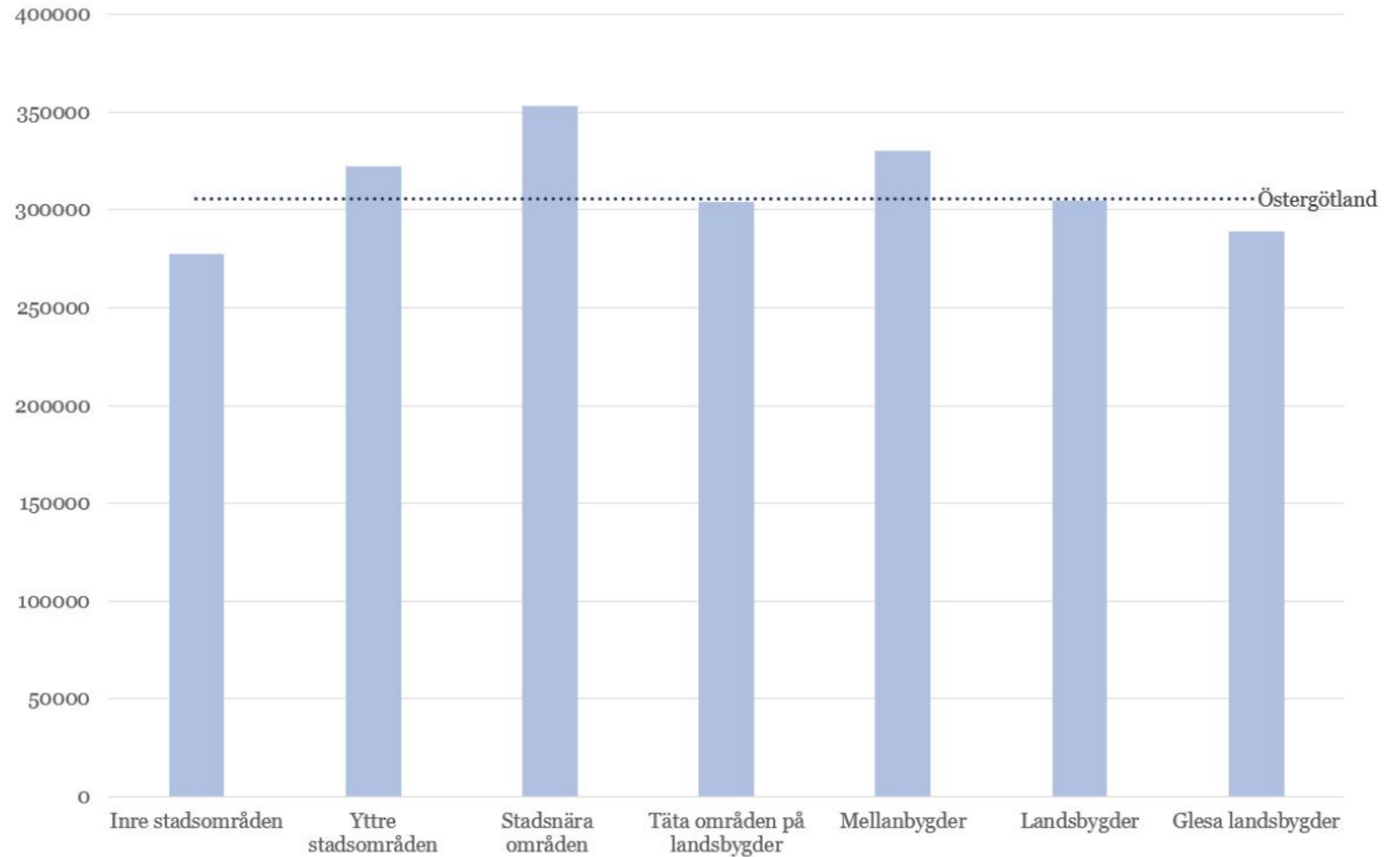
Färdmedelsfördelning utifrån platstypologi (resvaneundersökning)

Hushållens inkomster

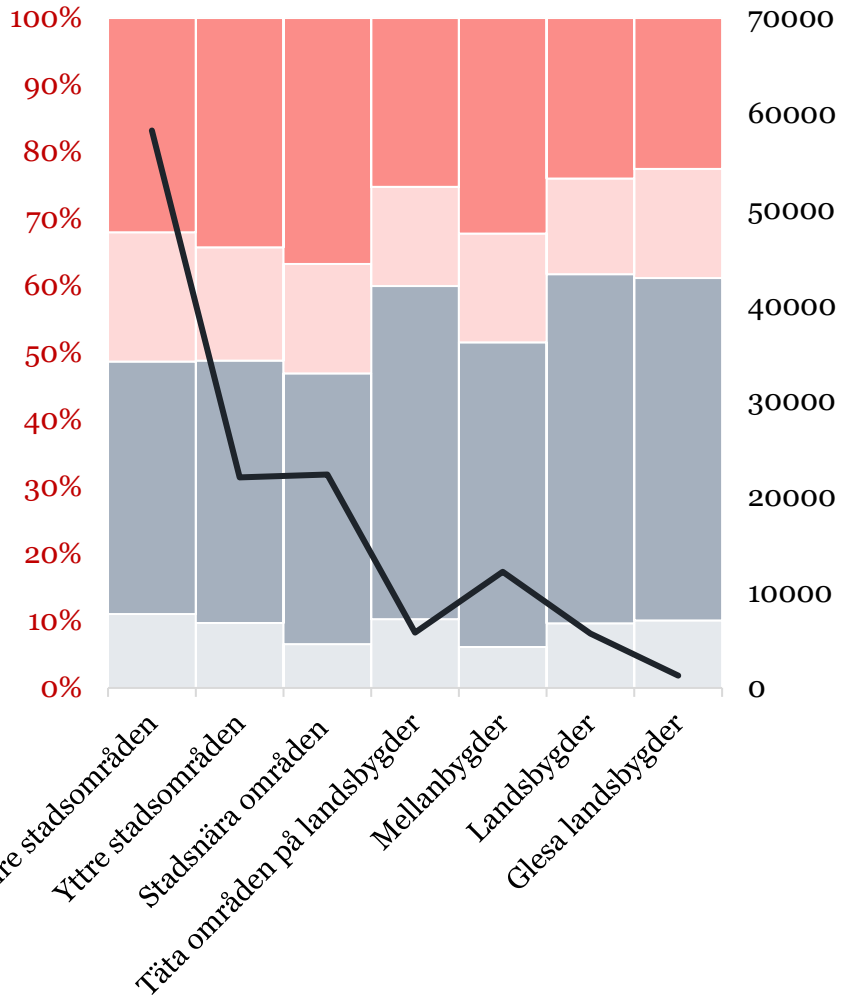
Både på individ- och hushållsnivå är medelinkomsten som högst i Stadsnära områden, följt av Mellanbygder. Vi har tidigare sett hur samma områden både har hög gymnasiebehörighet bland niondeklassare och låg andel UVAS bland 16-29-åringar. I nästa avsnitt visas också hur samma geografier också har högst andel föräldrar med lång högskoleutbildning. Att dessa faktorer samvarierar är tydligt, och sannolikt finns ett orsakssamband mellan dem även om det inte undersöks närmare här.

Diagrammen över medelinkomster per geografi har båda ett intressant "måsvingemönster". För stadbetonade områden till vänster ökar medelinkomsten när befolkningstätheten minskar. I den andra änden av diagrammet är mönstret det omvända – ju glesare landsbygd desto lägre medelinkomst. Allra lägst medelinkomster på både individ- och hushållsnivå finns dock i Inre stadsområden.

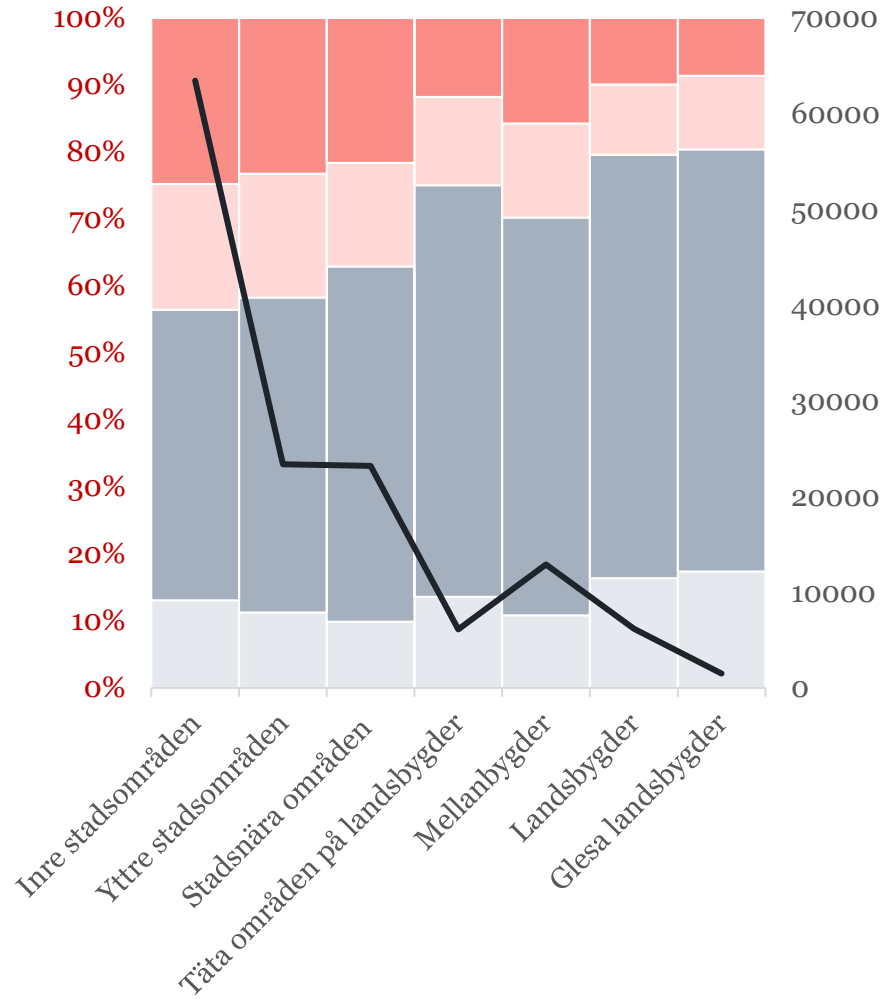

Kvinnor 20-64 år

Män 20-64 år

Skillnader i utbildningsnivå

Generellt högre utbildningsnivå i städer...
...med en tydlig genusdimension.

- Kvinnornas utbildningsnivå högre än männens i alla geografier
- Det är framför allt männens utbildningsnivå som avtar i glesare områden
- I glesa landsbygder är andelen kvinnor med lång eftergymnasial utbildning nästan 3 gånger större än män

Andel med förgymnasial
 Andel med gymnasial
 Andel med eftergymnasial kort
 Andel med eftergymnasial lång (tre år eller längre)

UVAS platstypologi

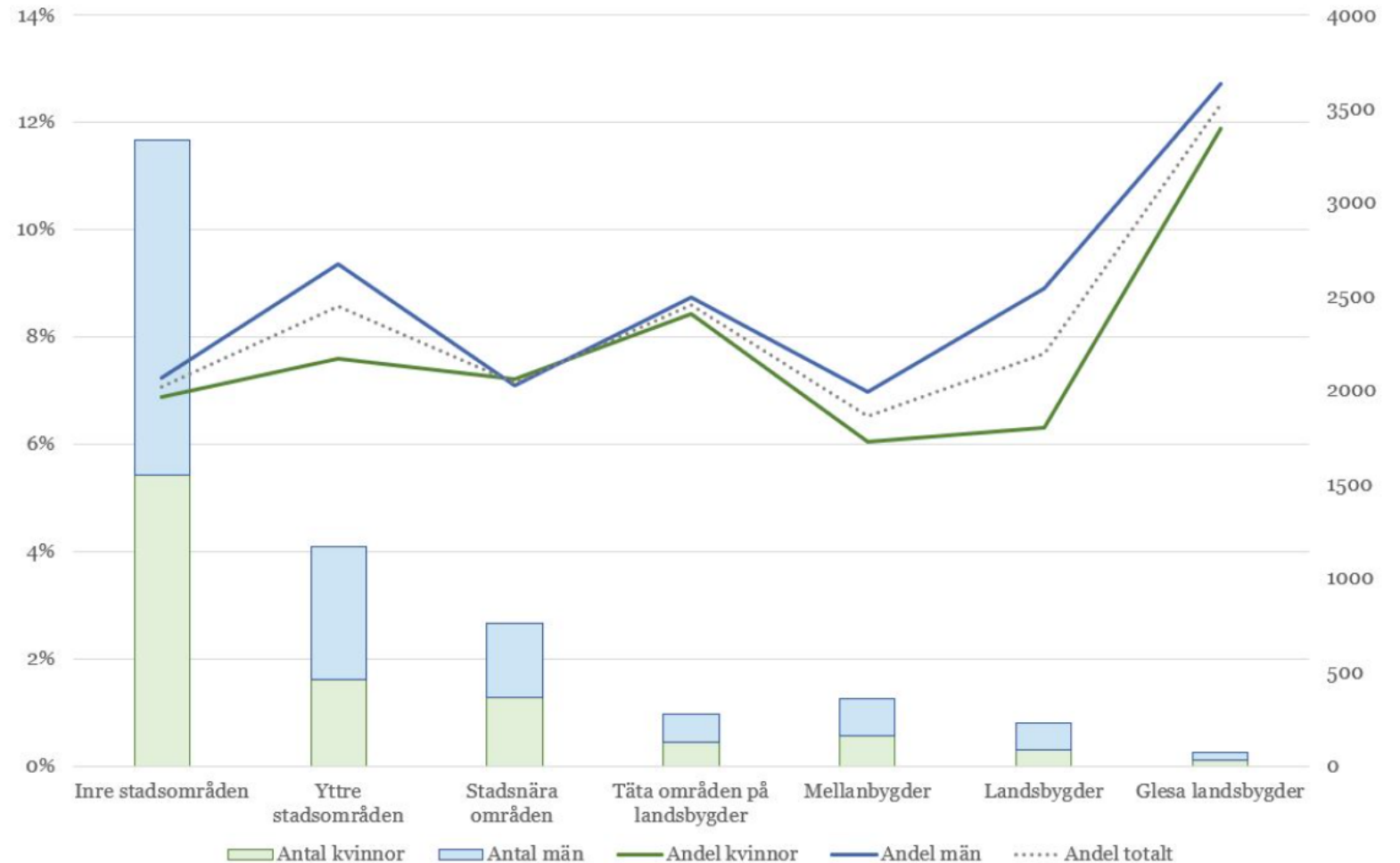
UVAS

Andelen unga som varken arbetar eller studerar, UVAS, är ungefär jämnstor bland 16-29-åringar i alla undersökta geografier med ett tydligt undantag: Glesa landsbygder. Andelen UVAS i dessa områden är nästan 50% högre än i Östergötland som helhet. Denna skillnad är något som inte framgick i den tidigare restidsanalysen, där andelen UVAS var ungefär jämnstor oavsett restidsintervall. Samtidigt bör slutsatser kring detta göras med försiktighet, då antalet UVAS i Glesa landsbygdsområden totalt uppgår till 70 personer. Enskilda individer har här stor inverkan på resultatet, samtidigt som andelarna för övriga geografier är mer statistiskt robusta.

Andelen UVAS är som lägst i Inre stadsområden, Stadsnära områden och Mellanbygder. Vi såg nyss hur de två sistnämnda av dessa också har Östergötlands högsta andel gymnasiebehöriga niondeklassare, vilket kan ha ett samband med den något lägre andelen UVAS i samma områden.

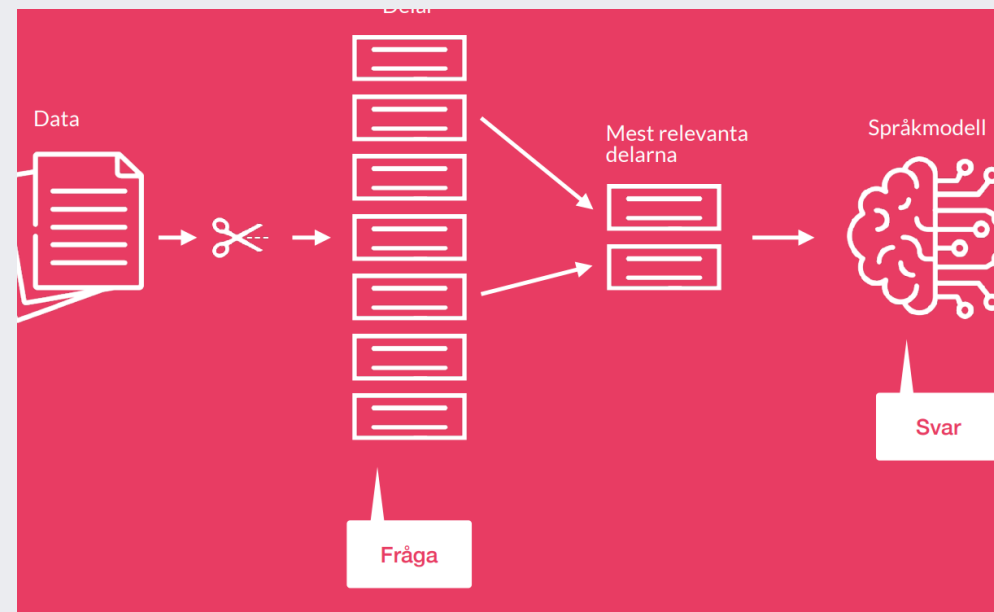
Gemensamt för alla geografier i platstypologin utom en är att andelen UVAS är högre bland unga män än bland unga kvinnor. Skillnaderna mellan könen är som störst i Yttre stadsområden och Landsbygder.

Sett till antalet UVAS per geografi finns majoriteten av dessa unga i stadsnära områden. 54 procent av Östergötlands unga som varken arbetar eller studerar bor i Inre stadsområden, och ytterligare 19 procent i Yttre stadsområden.

RU-bot gav förutsättning för REG-bot

- RAG modeller med begränsning och möjlighet.
- AI Sweden – partnernetverk ca 150 partners från alla sektorer för att lösa samhällsutmaningar. Digital assistent för offentlig sektor, språkmodellen Svea gpt. Inklusive möjligheten till RAG modeller.
- AI som kollega, vad vill vi och vad krävs av oss som medarbetare och av arbetsgivaren?
- <https://www.digg.se/ai-for-offentlig-forvaltning/riktlinjer-for-generativ-ai>

Avslutningsvis...

Hur skapar vi livsmiljöer där alla ges förutsättningar att må bra och påverka utvecklingen av den gemensamma miljön?

→ Människan i centrum – goda livsvillkor

→ "Stuprör och hängrännor" – utmaning med tvärssektoriella frågor – tvärssektoriella frågor behöver tvärssektoriell organisering

→ Vi är bra på extern samverkan, men hur blir vi bättre på intern samverkan och förankring? Kan upplägg för lärprojekt vara något att utgå ifrån? Kan vi utforska mer tillsammans? Kan platsen fungera som utgångspunkt?

TACK!